GuyAI
מבית GOOL בגרויות

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ תשפ"ה, 2025
מספר השאלון: 8225
שם התלמיד/ה: _____

ספרות עברית וכללית

שאלון 8225 (מסלול גמיש: דרמה ושירה)

הוראות לנבחן

מדינת ישראל
משרד החינוך
סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ תשפ"ה, 2025
מספר השאלון: 8225
תוכנית הבגרויות הגמישה
ספרות עברית וכללית
הוראות
א. משך הבחינה: שעה וארבעים וחמש דקות.
ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.
פרק ראשון: דרמה – 40 נקודות
פרק שני: שירה – 60 נקודות
סך הכול – 100 נקודות
בפרק הראשון (דרמה) יש לענות על שאלה אחת (40 נקודות).
בפרק השני (שירה) יש שתי קבוצות של שאלות. יש לבחור באחת מן הקבוצות ולענות על שאלות לפי ההנחיות.
ג. חומר עזר מותר בשימוש: רשימת יצירות.
ד. הוראות מיוחדות:
(1) יש לרשום בראש כל תשובה את מספר הפרק ואת מספר השאלה שבחרתם לענות עליה.
(2) יש לשים לב לכתב, לכתיב, לפיסוק ולכללי הדקדוק.
(3) אין להדגים באמצעות אותה היצירה בתשובות שונות.
(4) לנבחנים אינטרניים: חובה לצרף למחברת הבחינה את רשימת היצירות שנלמדו.
לנבחנים אקסטרניים ונבחני משנה: תימסר רשימת יצירות.
יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.
השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.
בהצלחה!

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון – דרמה (40 נקודות)

ענו על אחת מן השאלות 1–8.

טרגדיות של סופוקלס: "אנטיגונה", "אדיפוס המלך"
טרגדיות של שקספיר: "המלט", "המלך ליר", "מקבת", "אותלו", "רומיאו ויוליה"

1. טרגדיה – תכונות הדמות

(40 נקודות)

בחרו בדמות מרכזית בטרגדיה שלמדתם, וציינו לדעתכם אילו תכונות של דמות זו הן חיוביות, ואילו תכונות של דמות זו הן שליליות. הסבירו והדגימו את דבריכם.

טרגדיות של סופוקלס: "אנטיגונה", "אדיפוס המלך"

2. אנטיגונה

(40 נקודות)

"אנטיגונה"

ענו על שני הסעיפים א–ב.

א. דמויות בטרגדיה "אנטיגונה" פועלות מתוך נאמנות לעצמן, למשפחה ולשלטון.
הסבירו והדגימו כיצד נאמנויות אלה באות לידי ביטוי בהתנהגות של שתיים מן הדמויות בטרגדיה "אנטיגונה".

(25 נקודות)

ב. לדעתכם, איזו מן הנאמנויות הנזכרות בסעיף א היא החשובה ביותר? נמקו את דבריכם.

(15 נקודות)

3. אדיפוס המלך

(40 נקודות)

"אדיפוס המלך"

הסבירו את התפקיד בטרגדיה של כל אחת מן הדמויות האלה: הנביא טריסיאס, יוקסטה, שליחי קורינתוס.
הדגימו את דבריכם.

טרגדיות של שקספיר: "המלט", "המלך ליר", "מקבת", "אותלו", "רומיאו ויוליה"

4. טרגדיה – הסבל ושיאו

(40 נקודות)

תארו את הסבל בטרגדיה של שקספיר שלמדתם. הסבירו והדגימו מה גרם לסבל זה, ובאיזה שלב בטרגדיה הוא מגיע לשיאו.

<u>מחזה מודרני (מן המאה ה־19 או מן המאה ה־20)</u>

5. מחזה מודרני – משבר ערכים

(40 נקודות)

במחזה המודרני בא לידי ביטוי משבר בערכים (מוסריים, משפחתיים, לאומיים ועוד).

תארו משבר בערכים שבא לידי ביטוי במחזה המודרני שלמדתם, והסבירו אם בסיום המחזה נפתר המשבר.

6. מחזה מודרני – מחשבות ורגשות בסיום

(40 נקודות)

אילו מחשבות העלה בכם המחזה המודרני שלמדתם, ואילו רגשות (למשל אופטימיות ותקווה, פסימיות, מבוכה, ספקנות) התעוררו בכם בסיומו? הסבירו והדגימו את דבריכם.

<u>טרגדיות של סופוקלס: "אנטיגונה", "אדיפוס המלך"</u>
<u>טרגדיות של שקספיר: "המלט", "המלך ליר", "מקבת", "אותלו", "רומיאו ויוליה"</u>
<u>מחזה מודרני (מן המאה ה־19 או מן המאה ה־20)</u>

7. כוחות הרס

(40 נקודות)

ביצירות רבות מתוארים כוחות של הרס, המאיימים על נפש האדם, על מערכות היחסים בין הדמויות ועל החברה כולה.

מהו הכוח ההרסני (או הכוחות ההרסניים) במחזה שלמדתם?

הסבירו והדגימו את ההשפעה של כוח זה (או כוחות אלה) על הדמויות במחזה ועל התפתחות העלילה.

8. קטעים מכריעים

(40 נקודות)

בחרו מן המחזה שלמדתם בשני קטעים שלדעתכם הם חשובים במיוחד ובעלי תפקיד מכריע.

תארו קטעים אלה.

לדעתכם, מדוע דווקא קטעים אלה חשובים במיוחד ובעלי תפקיד מכריע בעלילת המחזה?

נמקו והדגימו את דבריכם.

פרק שני – שירה (60 נקודות) – קבוצה ראשונה – תוכנית הלימודים הישנה בשירה

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

בפרק זה יש שתי קבוצות של שאלות: יש לבחור באחת מן הקבוצות ולענות על שאלות לפי ההנחיות.
קבוצה ראשונה – תוכנית הלימודים הישנה בשירה
אם למדתם את השירים שבקבוצה זו, ענו על שתיים מן השאלות 9–19:
על שאלה אחת משירת ימי הביניים או משירת חיים נחמן ביאליק (שאלות 9–14);
ועל שאלה אחת משירת לאה גולדברג או שיר שלא נלמד (שאלות 15–19).
(לכל שאלה – 30 נקודות)
ענו על אחת מן השאלות 9–14.
ענו על אחת מן השאלות 15–19.

<u>קבוצה ראשונה</u>
<u>שירת ימי הביניים</u>

9. ישנה בחיק ילדות – יהודה הלוי
(30 נקודות)
(ראו בנספח: יְשֵׁנָה בְחֵיק יַלְדוּת)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

הסבירו את התרומה של הניגוד בין המילים הפותחות את השיר "יְשֵׁנָה בְחֵיק יַלְדוּת" (בית 1) ובין סיום השיר "הֲיִי אַחֲרֵי מַלְכֵּךְ מְרַדֶּפֶת, בְּסוֹד / נְשָׁמוֹת אֲשֶׁר אֶל טוּב ה' נָהֲרוּ!" (בית 5) לבניית משמעות השיר.
בססו את דבריכם על השיר כולו.

10. שחי לאל – שלמה אבן גבירול
(30 נקודות)
(ראו בנספח: שְׂחִי לָאֵל)

קראו את השיר, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.

א. מיהי הנמענת בשיר, ומהי התרומה של ההקבלה בינה ובין האל לבניית משמעות השיר? הסבירו והדגימו את דבריכם.
(20 נקודות)

ב. הסבירו והדגימו מן השיר "שחי לאל" שניים מן המושגים האלה:
– אקרוסטיכון
– רשות לנשמת
– שיבוץ
(10 נקודות)

11. טרם היותי – שלמה אבן גבירול
(30 נקודות)
(ראו בנספח: טֶרֶם הֱיוֹתִי)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-www.guyai.co.il · GuyAI

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

בבתים 2–4 בשיר מוצגות שש שאלות רטוריות הפותחות במילה "מי".

מהי התרומה של שאלות אלה לבניית משמעות השיר, וכיצד הן מתקשרות להודאה בחטא בשני בתי הסיום של השיר?

הסבירו והדגימו את דבריכם.

קבוצה ראשונה

שירת חיים נחמן ביאליק

12. לא זכיתי באור מן ההפקר – חיים נחמן ביאליק

(30 נקודות)

(ראו בנספח: לֹא זָכִיתִי בָאוֹר מִן הַהֶפְקֵר)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

בשיר זה מתואר הקשר בין היוצר, היצירה והקהל.

הסבירו והדגימו כיצד קשר זה מתואר לאורך השיר. בתשובתכם התייחסו גם לשלב שבו הקשר בין היוצר לקהל משתבש.

13. חוזה, לך ברח – חיים נחמן ביאליק

(30 נקודות)

(ראו בנספח: "חוֹזֶה, לֵךְ בְּרַח" [עמוס ז', י"ב])

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

במהלך השיר חל שינוי בעמדתו של המשורר־הנביא בנוגע לתפקידו.

הסבירו והדגימו קביעה זו.

14. ואם ישאל המלאך – חיים נחמן ביאליק

(30 נקודות)

(ראו בנספח: וְאִם יִשְׁאַל הַמַּלְאָךְ)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

על פי שיר זה, הסבירו והדגימו מהו התפקיד של השירה בחייו של המשורר.

קבוצה ראשונה

שירת לאה גולדברג

15. האמנם עוד יבואו ימים בסליחה ובחסד – לאה גולדברג

(30 נקודות)

(ראו בנספח: הַאֻמְנָם עוֹד יָבוֹאוּ יָמִים בִּסְלִיחָה וּבְחֶסֶד)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

על פי שיר זה, כיצד לדעתכם המשוררת מתמודדת עם הסבל המקיף אותה? הסבירו והדגימו את דבריכם.

16. אורן – לאה גולדברג

(30 נקודות)
(ראו בנספח: אֹרֶן)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

חוויית ההגירה של המשוררת מעוררת בה התלבטות בנוגע לשייכות ולזהות.

הסבירו והדגימו כיצד התלבטות זו באה לידי ביטוי בשיר "אורן".

בתשובתכם התייחסו גם לתרומה של דרך עיצוב אחת להבעת התלבטות זו.

17. שירי אהבה מספר עתיק, סונט ב – לאה גולדברג

(30 נקודות)
(ראו בנספח: שִׁירֵי אַהֲבָה מִסֵּפֶר עַתִּיק, סונט ב)

לפניכם סונט ב מתוך מחזור הסונטים: "שִׁירֵי אַהֲבָה מִסֵּפֶר עַתִּיק" מאת לאה גולדברג, המתחיל במילים "וְלֹא הָיָה בֵּינֵינוּ אֶלָּא זֹהַר".

קראו אותו, וענו על השאלה שאחריו.

הסבירו והדגימו את השילוב בין תיאור הפגישה של הדוברת עם אהובה ובין הדרך שבה היא מנסה לשמר את הפגישה בזיכרון.

18. הסתכלות בדבורה – לאה גולדברג

(30 נקודות)
(ראו בנספח: הִסְתַּכְּלוּת בִּדְבוֹרָה)

קראו את מחזור השירים (א–ג) שלפניכם, וענו על השאלה שאחריו.

כיצד מאופיינת הדבורה במחזור שירים זה, ומה היא מסמלת? הסבירו והדגימו את דבריכם.

19. שיר שלא נלמד

(30 נקודות)
(ראו בנספח: אֲנִי מִסְתַּכֶּלֶת)

שיר שלא נלמד

לפניכם שיר 1 "אֲנִי מִסְתַּכֶּלֶת" מתוך מחזור השירים "חייזרים" מאת רחל חלפי*.

קראו את השיר, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.

א. הסבירו כיצד המורכבות ביחס של המשוררת כלפי ה"אחרים" באה לידי ביטוי בשיר.

בתשובתכם הסבירו גם את התרומה של השורה האחרונה בשיר לביטוי יחס זה. הדגימו את דבריכם.

(18 נקודות)

ב. האם אתם מזדהים עם יחס זה של המשוררת? נמקו את דבריכם.

(12 נקודות)

פרק שני – שירה (60 נקודות) – קבוצה שנייה – תוכנית הלימודים החדשה בשירה

בפרק זה יש שתי קבוצות של שאלות: יש לבחור באחת מן הקבוצות ולענות על שאלות לפי ההנחיות.
קבוצה שנייה
אם למדתם את השירים שבקבוצה זו, ענו על שתיים מן השאלות 20–36 (לכל שאלה –30 נקודות).

קובץ ב

20. ישנה בחיק ילדות – יהודה הלוי

(30 נקודות)
(ראו בנספח: יְשֵׁנָה בְּחֵיק יַלְדוּת)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

הסבירו והדגימו את התרומה של הניגוד בין המילים הפותחות את השיר "יְשֵׁנָה בְּחֵיק יַלְדוּת" (בית 1) ובין סיום השיר "הֲיִי אַחֲרֵי מַלְכֵּךְ מְרַחֶפֶת, בְּסוֹד / נְשָׁמוֹת אֲשֶׁר אֶל טוּב ה' נָהֲרוּ!" (בית 5) לבניית משמעות השיר.
בססו את דבריכם על השיר כולו.

21. זמן הנערות חלף – טדרוס אבולעאפיה

(30 נקודות)
(ראו בנספח: זְמַן הַנַּעֲרוּת חָלַף)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

פרשו את שני הבתים המסיימים את השיר, והסבירו את תרומתם לבניית משמעותו.

22. זמר נוגה – רחל

(30 נקודות)
(ראו בנספח: זֶמֶר נוּגָה)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

בכל אחד מבתי השיר באה לידי ביטוי משאלת לב.

פרשו את משאלות הלב בשיר, והסבירו את תרומתן לבניית משמעותו.

23. ימים לבנים – לאה גולדברג

(30 נקודות)
(ראו בנספח: יָמִים לְבָנִים)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

הבית השני בשיר מסתיים בדימוי:

"כְּתִינוֹק מְזַמֵּר שִׁיר־עֵרְשׂוֹ טֶרֶם סְגוֹר אֶת עֵינָיו,
עֵת הָאֵם הַלֵּאָה נִרְדְּמָה וּפָסְקָה מְזַמֵּר".

הסבירו את הקשר בין הדימוי ובין המתואר בשיר כולו. מה אפשר ללמוד מדימוי זה על עולמה הפנימי של הדוברת?

הדגימו את דבריכם.

24. עוד חוזר הניגון – נתן אלתרמן

(30 נקודות)
(ראו בנספח: עוֹד חוֹזֵר הַנִּגּוּן)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

לאורך השיר מתוארים מראות נוף וטבע רבים שֶׁנִּקְרִים בדרכו של הנמען. לעומת זאת הבית האחרון נפתח במילים "-- שֶׁיְּדֶיךָ רֵיקוֹת".

האם לדעתכם יש סתירה בין תיאורים אלה ובין המילים הפותחות את הבית האחרון? הסבירו והדגימו את דבריכם.

25. להשאיר – שלמה טנאי

(30 נקודות)
(ראו בנספח: לְהַשְׁאִיר)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

משמעות הניב "כל המוסיף גורע" מנוגדת למשמעות הניב "כל המרבה הרי זה משובח".

מבין שני הניבים – איזה ניב בא לידי ביטוי בשיר, ועם איזה ניב אתם מסכימים יותר? הסבירו והדגימו את דבריכם.

26. הילדים – יהודה עמיחי

(30 נקודות)
(ראו בנספח: הַיְלָדִים)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

לפניכם שני ציטוטים (1)–(2) מן השיר, פרשו כל אחד מהם, והסבירו את תרומתם לבניית משמעות השיר.

(1) "הַיְלָדִים מוֹדִים לָנוּ עֶרֶב עֶרֶב שֶׁהֵבֵאנוּ אוֹתָם לָעוֹלָם". (בית 2)

(2) "וַאֲנִי סוֹלֵחַ אָז לְהוֹרַי שֶׁעָשׂוּ אוֹתִי". (בית 3)

27. השחיינים – אגי משעול

(30 נקודות)
(ראו בנספח: הַשַּׁחְיָנִים)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

הביאו מן השיר ציטוט שעורר בכם רגש כלשהו (למשל חמלה, כעס, הערכה), הסבירו את הציטוט ואת הרגש שהוא עורר בכם.

בססו את דבריכם על השיר כולו.

<u>קובץ ז</u>

28. בכל לבי אמת – יהודה הלוי

(30 נקודות)
(ראו בנספח: בְּכָל לִבִּי אֱמֶת)

קראו את השיר, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.

א. הסבירו והדגימו כיצד דמותו של האדם המאמין מצטיירת בשיר זה.

(20 נקודות)

ב. הסבירו והדגימו כיצד באים לידי ביטוי בשיר שניים מן האמצעים האומנותיים האלה:

– כינויים לאל

– שאלה רטורית

– רמיזה מקראית

(10 נקודות)

29. שחי לאל – שלמה אבן גבירול

(30 נקודות)

(ראו בנספח: שְׁחִי לָאֵל)

קראו את השיר, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.

א. מיהי הנמענת בשיר, וכיצד ההקבלה בין הנמענת ובין האל תורמת לבניית משמעות השיר? הסבירו והדגימו את דבריכם.

(20 נקודות)

ב. הסבירו והדגימו כיצד באים לידי ביטוי בשיר שניים מן האמצעים האומנותיים האלה:

– אקרוסטיכון

– רשות לנשמת

– שיבוץ

(10 נקודות)

30. לבדי – חיים נחמן ביאליק

(30 נקודות)

(ראו בנספח: לְבַדִּי)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

הסבירו והדגימו את התרומה של הבית הרביעי בשיר לבניית משמעות הקונפליקט הפנימי של הדובר.

בתשובתכם התייחסו גם לקשר בין בית זה ובין שאר בתי השיר.

31. ים הדממה פולט סודות – חיים נחמן ביאליק

(30 נקודות)

(ראו בנספח: יַם הַדְּמָמָה פּוֹלֵט סוֹדוֹת)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

תארו את התחושות של הדובר בשיר, והסבירו כיצד המפגש שלו עם הטבע מעורר תחושות אלה.

32. עטור מצחך – אברהם חלפי

(30 נקודות)

(ראו בנספח: [עָטוּר מִצְחֵךְ])

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-www.guyai.co.il · GuyAI

לפניכם שיר מאת אברהם חלפי (המתחיל במילים: "עָטוּר מִצְחֵךְ זָהָב שָׂחוֹר"). קראו אותו, וענו על השאלה שאחריו.

בבית 4 בשיר כתוב:

"שׁוֹכֶנֶת נַפְשִׁי בֵּין כָּתְלֵי בֵּיתֵךְ.

[...]

עֵת אֲנִי בְּגוּפִי נִפְרָד מִמֵּךְ".

כיצד ריבוי הפנים של חוויית האהבה בא לידי ביטוי בציטוט זה ובשיר כולו? הסבירו והדגימו את דבריכם.

33. מאהב חדש – דן פגיס

(30 נקודות)

(ראו בנספח: מְאַהֵב חָדָשׁ)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

בשיר זה בא לידי ביטוי היפוך הסטראוטיפ המגדרי ולפיו הגבר הוא השולט, היוזם, האקטיבי, והאישה היא הכנועה והפסיבית.

הסבירו והדגימו קביעה זו.

האם אתם מסכימים עם הקביעה? נמקו את דבריכם.

34. בכל זאת אני עולה – מאיה אנג'לו

(30 נקודות)

(ראו בנספח: בְּכָל זֹאת אֲנִי עוֹלָה)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

בבית 8 בשיר כתוב:

"אֲנִי אוֹקְיָנוֹס שָׂחוֹר, שׁוֹצֵף וְרַחַב,

נוֹבַעַת וּמִתְגַּבַּעַת אֲנִי מַפְלִיגָה בְּגַלָּיו".

הסבירו את המטפורה שבציטוט זה.

כיצד החוויה המתוארת באמצעות מטפורה זו באה לידי ביטוי בשיר כולו? הסבירו והדגימו את דבריכם.

35. שוב אברך את השמש לשלום – פרוע' פרוחזאד

(30 נקודות)

(ראו בנספח: שׁוּב אֲבָרֵךְ אֶת הַשֶּׁמֶשׁ לְשָׁלוֹם)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

הסבירו והדגימו כיצד העוצמה הנשית באה לידי ביטוי בשיר.

בתשובתכם הסבירו גם את התרומה של אמצעי אומנותי אחד לביטוי עוצמה זו.

36. שיר שלא נלמד

(30 נקודות)

(ראו בנספח: אֲנִי מִסְתַּכֶּלֶת)

שיר שלא נלמד

לפניכם שיר 1 "אֲנִי מְסְתַּכֶּלֶת" מתוך מחזור השירים "חייזרים" מאת רחל חלפי*.

קראו את השיר, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.

א. על פי שיר זה, הסבירו כיצד באה לידי ביטוי המורכבות ביחס של המשוררת כלפי ה"אחרים".
בתשובתכם הסבירו גם את התרומה של השורה האחרונה בשיר לביטוי יחס זה. הדגימו את דבריכם.
(18 נקודות)

ב. האם אתם מזדהים עם יחס זה של המשוררת? נמקו את דבריכם.
(12 נקודות)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

נספח – הטקסטים

יְשֵׁנָה בְּחֵיק יַלְדוּת

יהודה הלוי

יְשֵׁנָה בְּחֵיק יַלְדוּת, לְמָתַי תִּשְׁכְּבִי! / דְּעִי כִּי נְעוּרִים כַּנְּעֹרֶת נִנְעָרוּ!
הֲלְעַד יְמֵי הַשַּׁחֲרוּת? קוּמִי צְאִי, / רְאִי מַלְאֲכֵי שֵׂיבָה בְּמוּסָר שְׂחָרוּ,
וְהִתְנַעֲרִי מִן הַזְּמָן, כַּצִּפֳּרִים / אֲשֶׁר מֵרְסִיסֵי לַיְלָה יִתְנַעֲרוּ.
דְּאִי כַדְּרוֹר לִמְצֹא דְרוֹר מִמַּעֲלֵךְ / וּמִתּוֹלְדוֹת יָמִים כְּיַמִּים יִסְעָרוּ.
הֱיִי אַחֲרֵי מַלְכֵּךְ מְרַדֶּפֶת, בְּסוֹד / נְשָׁמוֹת אֲשֶׁר אֶל טוּב ה' נָהֲרוּ!

שְׁחִי לָאֵל

שלמה אבן גבירול

שְׁחִי לָאֵל, יְחִידָה הַחֲכָמָה, / וְרוּצִי לַעֲבֹד אוֹתוֹ בְּאֵימָה.
לְעוֹלָמֵךְ פְּנִי לֵילֵךְ וְיוֹמֵךְ, / וְלָמָּה תִרְדְּפִי הֶבֶל וְלָמָּה?
מְשׁוּלָה אַתְּ בְּחַיּוּתֵךְ לְאֵל חַי, / אֲשֶׁר נֶעְלָם כְּמוֹ אַתְּ נַעֲלָמָה.
הֲלֹא אִם יוֹצְרֵךְ טָהוֹר וְנָקִי — / דְּעִי כִּי כֵן טְהוֹרָה אַתְּ וְתַמָּה.
חֲסִין יִשָּׂא שְׂחָקִים עַל זְרוֹעוֹ — / כְּמוֹ תִּשְׂאִי גְוִיָּה נֶאֱלָמָה.
זְמִירוֹת קַדְּמִי, נַפְשִׁי, לְצוּרֵךְ / אֲשֶׁר לֹא שָׂם דְּמוּתֵךְ בָּאֲדָמָה.
קְרָבַי, בָּרֲכוּ תָמִיד לְצוּרְכֶם / אֲשֶׁר לִשְׁמוֹ תְּהַלֵּל כֹּל נְשָׁמָה!

טָרֶם הֱיוֹתִי

שלמה אבן גבירול

טָרֶם הֱיוֹתִי חַסְדְּךָ בָאַנִי, / הַשָּׂם לְיֵשׁ אַיִן וְהִמְצִיאַנִי.
מִי הוּא אֲשֶׁר רִקֵּם תְּמוּנָתִי? וּמִי / עָצְמִי בְּכוּר יָצַק וְהִקְפִּיאַנִי?
מִי הוּא אֲשֶׁר נָפַח נְשָׁמָה בִי? וּמִי / בֶּטֶן שְׁאוֹל פָּתַח וְהוֹצִיאַנִי?
מִי נְהָגַנִי מִנְּעוּרַי עַד הֲלֹם? / מִי לִמְּדַנִי בִין וְהִפְלִיאַנִי?
אָמְנָם אֲנִי חֹמֶר בְּקֶרֶב יָדְךָ / אַתָּה עֲשִׂיתַנִי, אֱמֶת, לֹא אָנִי.
אוֹדֶה עָלַי פִּשְׁעִי וְלֹא אֹמַר לְךָ, / כִּי הֶעֱרִים נָחָשׁ וְהִשִּׁיאַנִי.
אֵיכָה אֲכַחֵד מִמְּךָ חֶטְאִי? הֲלֹא/ טָרֶם הֱיוֹתִי חַסְדְּךָ בָאַנִי!

לֹא זָכִיתִי בָאוֹר מִן הַהֶפְקֵר

חיים נחמן ביאליק

בית 1

לֹא זָכִיתִי בָאוֹר מִן־הַהֶפְקֵר,
אַף לֹא־בָא לִי בִירֻשָּׁה מֵאָבִי,
כִּי מִסַּלְעִי וְצוּרִי נִקַּרְתִּיו
וַחֲצַבְתִּיו מִלְּבָבִי.

בית 2

נִיצוֹץ אֶחָד בְּצוּר לִבִּי מִסְתַּתֵּר,
נִיצוֹץ קָטָן — אַךְ כֻּלּוֹ שֶׁלִּי הוּא,
לֹא שְׁאִלְתִּיו מֵאִישׁ, לֹא גְנַבְתִּיו —
כִּי מִמֶּנִּי וּבִי הוּא.

בית 3

וְתַחַת פַּטִּישׁ צָרוֹתַי הַגְּדוֹלוֹת
כִּי יִתְפּוֹצֵץ לְבָבִי, צוּר־עֻזִּי,
זֶה הַנִּיצוֹץ עָף, נִתָּז אֶל־עֵינִי,
וּמֵעֵינִי — לַחֲרוּזִי.

בית 4

וּמֵחֲרוּזִי יִתְמַלֵּט לִלְבַבְכֶם,
וּבְאוּר אֶשְׁכֶם הִצַּתְתִּיו, יִתְעַלֵּם,
וְאָנֹכִי בְּחֶלְבִּי וּבְדָמִי
אֶת־הַבְּעֵרָה אֲשַׁלֵּם.

"חוֹוֶה, לֵךְ בְּרַח" [עמוס ז', י"ב]

חיים נחמן ביאליק

בית 1

"לֵךְ בְּרַח?" — לֹא־יִבְרַח אִישׁ כָּמוֹנִי!
הֲלוֹךְ בַּלָּאט לִמְדַנִי בְקָרִי,
גַּם דַּבֵּר כֵּן לֹא־לָמְדָה לְשׁוֹנִי
וּכְקַרְדֹּם כָּבֵד יִפֹּל דְּבָרִי.

בית 2

וְאִם־כֹּחִי תַּם לָרִיק — לֹא־פִשְׁעִי,
חַטַּאתְכֶם הִיא וּשְׂאוּ הֶעָוֹן!
לֹא־מָצָא תַּחְתָּיו סְדָן פַּטִּישִׁי,
קַרְדֻּמִּי בָא בְּעֵץ רִקָּבוֹן.

בית 3

אֵין דָּבָר! אַשְׁלִים עִם־גּוֹרָלִי:
אֶת־כֵּלַי אֶקְשֹׁר לַחֲגוֹרָתִי,
וּשְׂכִיר הַיּוֹם בְּלִי שְׂכַר פָּעָלִי
אָשׁוּבָה לִי בַּלָּאט כְּשֶׁבָּאתִי.

בית 4

אֶל־נָוִי אָשׁוּב וְאֶל־עֶמְקִיו
וְאֶכְרֹת בְּרִית עִם שִׁקְמֵי יְעַר;
וְאַתֶּם — אַתֶּם מְסוֹס וְרָקֶב
וּמָחָר יִשָּׂא כֻלְּכֶם סָעַר.

וְאִם יִשְׁאַל הַמַּלְאָךְ

חיים נחמן ביאליק

בית 1

בְּנִי, נִשְׁמָתְךָ אַיֶּהָ? —
"שׁוּט בָּעוֹלָם, בַּקְּשֵׁנָה, מַלְאָכִי!
יֵשׁ בָּעוֹלָם כְּפַר שַׁאֲנָן, מֶקֶף חוֹמַת יְעָרִים,
וְלַכְּפָר רְקִיעַ תְּכֵלֶת, בְּלִי מְצָרִים רָקִיעַ,
וְלִרְקִיעַ הַתְּכֵלֶת בַּת־יְחִידָה בְּאֶמְצַע:
עֵב יְחִידָה, לְבָנָה וּקְטַנָּה.
וּבְצָהֳרֵי יוֹם קַיִץ בָּדָד שׁוֹחֵק־שָׁם יֶלֶד,
יֶלֶד עָזוּב לְנַפְשׁוֹ, רַךְ וְיָחִיד וְחוֹלֵם —
וַאֲנִי הוּא הַיֶּלֶד, מַלְאָכִי.
פַּעַם אַחַת הִתְעַלֵּף כָּל־הָעוֹלָם וַיִּשְׁתֹּק,
וּשְׁתֵּי עֵינֵי הַיֶּלֶד הַשָּׁמַיְמָה נִמְשָׁכוּ,
וַיִּרְאֶנָּה, הַיְחִידָה, הַזַּכָּה, הַבְּרוּרָה,
וְנַפְשׁוֹ יָצְאָה בִּרְאוֹתוֹ, כְּצֵאת יוֹנָה מִשּׁוֹבְכָהּ,
אֶל הָעָב הַנֶּחְמָדָה."

בית 2

– וַתְּמוֹג? –
"גַּם־שֶׁמֶשׁ יֵשׁ בָּעוֹלָם, מַלְאָכִי!
אֶת־נִשְׁמָתִי הִצִּילָה קֶרֶן פָּז רַחֲמָנִיָּה,
וְעַל־כַּנְפֵי הַזֹּהַר יָמִים רַבִּים פִּזֶּזָה
כְּצִפֹּרֶת לְבָנָה;
פַּעַם רָכְבָה בַּבֹּקֶר עַל־גַּב קֶרֶן הַזָּהָב,
הָלוֹךְ הָלְכָה לְבַקֵּשׁ פְּנִינַת טַל בֵּין הַדְּשָׁאִים,
וְדִמְעָה זַכָּה וְתַמָּה אָז עַל־לֶחְיֵי רָעָדָה,
וַתִּזְדַּעְזַע הַקֶּרֶן וְנִשְׁמָתִי צָנָחָה —
וַתִּשְׁתַּקַּע בַּדִּמְעָה."

בית 3

– וַתִּיבָּשׁ? –
"לֹא, כִּי נָשְׂרָה עַל־דַּף גְּמָרָא קְדוֹשָׁה.
גְּמָרָא הָיְתָה לִזְקֵנִי שְׁעִירַת גְּוִילִים וּמְעוּכָה,
וּבְכֶרְסָהּ — שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת שֶׁל־זְקָנוֹ הַלָּבָן,
חוּטֵי צִיצִיּוֹת פְּסוּלוֹת שֶׁל־טַלִּיתוֹ הַקְּטַנָּה
וְסִמָּנִים שֶׁל־הַרְבֵּה טִפּוֹת חֵלֶב וְשַׁעֲוָה,
וּבַגְּמָרָא הַזֹּאת, בְּמֵעֵי אוֹתִיּוֹת מֵתוֹת
בָּדָד פִּרְפְּרָה נִשְׁמָתִי."

בית 4

– וַתֶּחֱנַק? –
"לֹא, פִּרְפְּרָה וַתְּשׁוֹרֵר, מַלְאָכִי!
בָּאוֹתִיּוֹת הַמֵּתוֹת שִׁירַי חַיִּים הֵקֵרוּ,
וּבַאֲרוֹן סִפְרֵי זְקֵנִי מֵתִי עוֹלָם נִזְדַּעְזְעוּ.
שׁוֹנִים הָיוּ הַשִּׁירִים: עַל־עָב קְטַנָּה וּבְהִירָה,
עֲלֵי קֶרֶן הַזָּהָב וַעֲלֵי דִּמְעָה מַזְהִירָה,
עֲלֵי צִיצִיּוֹת פְּסוּלוֹת וַעֲלֵי טִפּוֹת שֶׁל־שַׁעֲוָה —
אַךְ שִׁיר אֶחָד לֹא יָדָעָה — שִׁיר עֲלוּמִים וְאַהֲבָה.
וַתִּכַל לָצֵאת, וַתֶּהֱמֶה, וְלֹא־מָצְאָה תַּנְחוּמִין,
וַתִּתְעַלֵּף עַד־כְּלוֹתָהּ, וַיְהִי צַר־לָהּ עַד־מָוֶת.
פַּעַם אַחַת פָּקַדְתִּי אֶת־גְּמָרָתִי הַבָּלָה —
וְהִנֵּה פָּרְחָה מִתּוֹכָהּ נִשְׁמָתִי.

בית 5

וַעֲדַיִן הִיא טָסָה וּמְשׁוֹטֶטֶת בָּעוֹלָם,
מְשׁוֹטֶטֶת וְתוֹעָה וְאֵינָהּ מוֹצֵאת תַּנְחוּמִין;
וּבַלֵּילוֹת הַצְּנוּעִים שֶׁבְּתְחִלַּת כָּל־חֹדֶשׁ,
בְּהִתְפַּלֵּל הָעוֹלָם עֲלֵי פְּגִימַת הַלְּבָנָה,
הִיא מִתְרַפְּקָה בִכְנָפָהּ עֲלֵי שַׁעַר הָאַהֲבָה,
מִתְרַפֶּקֶת, דּוֹפֶקֶת וּבוֹכִיָּה בַּחֲשָׁאי,
וּמִתְפַּלֶּלֶת עַל־הָאַהֲבָה."

הַאֻמְנָם עוֹד יָבוֹאוּ יָמִים בִּסְלִיחָה וּבְחֶסֶד

לאה גולדברג

בית 1

הַאֻמְנָם עוֹד יָבוֹאוּ יָמִים בְּסִלִּיחָה וּבְחֶסֶד,
וְתֵלְכִי בַּשָּׂדֶה, וְתֵלְכִי בּוֹ כַּהֵלֶךְ הַתָּם,
וּמַחְשׁוֹף כַּף־רַגְלֵךְ יִלָּטֵף בַּעֲלֵי הָאַסְפֶּסֶת,
אוֹ שִׁלְפֵי־שִׁבֳּלִים יִדְקְרוּךְ וְתִמְתַּק דְּקִירָתָם.

בית 2

אוֹ מָטָר יַשִּׂיגֵךְ בַּעֲדַת טִפּוֹתָיו הַדּוֹפֶקֶת
עַל כְּתֵפַיִךְ, חָזֵךְ, צַוָּארֵךְ, וְרֹאשֵׁךְ רַעֲנָן.
וְתֵלְכִי בַּשָּׂדֶה הָרָטֹב וְיִרְחַב בָּךְ הַשֶּׁקֶט
כָּאוֹר בְּשׁוּלֵי הֶעָנָן.

בית 3

וְנָשַׁמְתְּ אֶת רֵיחוֹ שֶׁל הַתֶּלֶם נָשׁם וְרָגַע,
וְרָאִית אֶת הַשֶּׁמֶשׁ בִּרְאִי־הַשְּׁלוּלִית הַזָּהֹב,
וּפְשׁוּטִים הַדְּבָרִים וְחַיִּים, וּמֻתָּר בָּם לִנְגֹּעַ,
וּמֻתָּר, וּמֻתָּר לֶאֱהֹב.

בית 4

אַתְּ תֵּלְכִי בַּשָּׂדֶה. לְבַדֵּךְ. לֹא נִצְרֶבֶת בְּלַהַט
הַשְּׂרֵפוֹת, בַּדְּרָכִים שֶׁסָּמְרוּ מֵאֵימָה וּמְדָם.
וּבִישֶׁר־לֵבָב שׁוּב תִּהְיִי עֲנָוָה וְנִכְנַעַת
כְּאַחַד הַדְּשָׁאִים, כְּאַחַד הָאָדָם.

אֹרֶן

לאה גולדברג

בית 1

כָּאן לֹא אֶשְׁמַע אֶת קוֹל הַקּוּקִיָּה.
כָּאן לֹא יַחְבֹּשׁ הָעֵץ מִצְנֶפֶת שֶׁלֶג,
אֲבָל בְּצֵל הָאֳרָנִים הָאֵלֶּה
כָּל יַלְדוּתִי שֶׁקֶמָה לִתְחִיָּה.

בית 2

צִלְצוּל הַמַּחְטִים: הָיֹה הָיָה ———
אֶקְרָא מוֹלֶדֶת לְמֶרְחַב הַשֶּׁלֶג,
לְקֶרַח יְרַקְרַק כּוֹבֵל הַפֶּלֶג,
לִלְשׁוֹן הַשִּׁיר בְּאֶרֶץ נָכְרִיָּה.

בית 3

אוּלַי רַק צִפֳּרֵי־מַסָּע יוֹדְעוֹת —
כְּשֶׁהֵן תְּלוּיוֹת בֵּין אֶרֶץ וְשָׁמַיִם —
אֶת זֶה הַכְּאֵב שֶׁל שְׁתֵּי הַמּוֹלָדוֹת.

בית 4

אִתְּכֶם אֲנִי נִשְׁתַּלְתִּי פַּעֲמַיִם,
אִתְּכֶם אֲנִי צָמַחְתִּי, אֲרָנִים,
וְשָׁרְשַׁי בִּשְׁנֵי נוֹפִים שׁוֹנִים.

שִׁירֵי אַהֲבָה מִסֵּפֶר עַתִּיק, סונט ב

לאה גולדברג

בית 1

וְלֹא הָיָה בֵּינֵינוּ אֶלָּא זֹהַר
עָנָו שֶׁל הַשְׁכָּמָה בִּרְחוֹב כַּפְרִי
וְלִבְלוּבוֹ שֶׁל גַּן בְּטֶרֶם פָּרִי
בְּלֹבֶן תִּפְרַחְתּוֹ יְפַת־הַתֹּאַר.

בית 2

וּמַה מְּאֹד צָחַקְתָּ בְּאָמְרִי
כִּי אֶל הַשַּׁחַר הֶעָנֹג כַּוֶּרֶד
אֶקְרַב וְאֶקְטְפֶנּוּ לְמַזְכֶּרֶת
וְאֶשְׁמְרֶנּוּ בֵּין דַּפֵּי סִפְרִי.

בית 3

אֶת זְרוֹעֲךָ נָשָׂאתָ, הֲתִזְכֹּר?
וַהֲנִידוֹתָ אַט עֲנַף תַּפּוּחַ,
וְעַל רֹאשִׁי יָרַד מָטָר צָחֹר.

בית 4

מֵאָחוֹרֵי גַּבְךָ הַכְּפָר נֵעוֹר,
הַחַלּוֹנוֹת נִצְטַלְצְלוּ עִם רוּחַ —
וְלֹא הָיָה בֵּינֵינוּ אֶלָּא אוֹר.

הִסְתַּכְּלוּת בִּדְבוֹרָה

לאה גולדברג

א

בְּרִבּוּעַ חַלּוֹן מוּאָר —
עַל שִׁמְשָׁה, מִבַּחוּץ,
צְלָלִית שֶׁל דְּבוֹרָה
כִּמְעַט אֵין לִרְאוֹת אֶת כְּנָפֶיהָ.

הֶפּוּכָה.
גּוּף צָר.
שֵׁשׁ רַגְלַיִם דַּקּוֹת —
בְּגִלּוּי עֵירֹם,
בְּאִיּוּם מְכֹעָר
זוֹחֶלֶת דְּבוֹרָה.

אֵיךְ נַכְתִּיר אוֹתָהּ בְּדִבְרֵי שִׁירָה?
אֵיךְ נָשִׁיר וּמָה?
יָבוֹא יֶלֶד קָטָן וְיֹאמַר:
הַמַּלְכָּה עֵירֻמָּה.

ב

בַּשֶּׁמֶשׁ הִיא הָיְתָה עֲלֵה זָהָב נוֹפֵל,
בַּפֶּרַח הִיא הָיְתָה טִפָּה שֶׁל דְּבַשׁ אָפֵל,
וְאֵגֶל טַל בִּנְחִיל שֶׁל כּוֹכָבִים —
וּפֹה הִיא צֵל.

מִלָּה אַחַת שֶׁל שִׁיר בַּנְּחִיל הַמְצַלְצֵל,
בְּשׁוֹרַת רָצוֹן נִמְרָץ בְּתוֹךְ שָׁרָב עָצֵל,
תְּנוּעַת הָאוֹר בְּאֵפֶר דְּמְדּוּמִים —
וּפֹה הִיא צֵל.

ג

מִדִּבְשֵׁךְ? מִי יִזְכֹּר אֶת דִּבְשֵׁךְ?
הוּא שָׁם, הָרְחֵק, בַּכַּוֶּרֶת.
כָּאן, בְּשִׁמְשָׁה מוּאָרָה, גּוּפֵךְ, רֹאשֵׁךְ —
כֶּלֶךְ עֹקֶץ, שִׁנְאָה אֵין־אוֹנִים עֲלוּבָה וְעִוֶּרֶת.
הַפַּחַד הוֹרֵג.
הִשָּׁמְרִי לְנַפְשֵׁךְ.

אֲנִי מִסְתַּכֶּלֶת

רחל חלפי

אֲנִי מִסְתַּכֶּלֶת בָּאִישׁ מִמּוּל
אֲנִי מִסְתַּכֶּלֶת בָּאִשָּׁה מִמּוּל
כַּמָּה כָּמוֹנִי
כַּמָּה קְרוֹבִים לִי
הַיָּדַיִם הָרַגְלַיִם הָעֵינַיִם הַשֵּׂעָר
הָאֶמְלָלוּת הָאֱנוֹשִׁית
מְעַט זִיקֵי תִּקְוָה נִדְלָקִים
בְּתוֹךְ הַחֲשֵׁכָה שֶׁבַּגּוּשׁ הַמְהַלֵּךְ הַזֶּה

כַּמָּה כָּמוֹנִי
כַּמָּה מֻכָּר
וּבְכָל זֹאת
חַי זָר

* רחל חלפי – משוררת ישראלית, זכתה בפרס ראש הממשלה ובפרס ביאליק על מכלול יצירתה ועל ספרה מקלעת השמש ובפרס אקו"ם על שם דליה רביקוביץ' (2015). מספריה: נפילה חופשית (1975), קרקס (2019). השיר "אני מסתכלת" לקוח מספרה מקלעת השמש – מבחר 1975–1999 (2002).

יְשֵׁנָה בְּחֵיק יַלְדוּת

יהודה הלוי

יְשֵׁנָה בְּחֵיק יַלְדוּת, לְמָתַי תִּשְׁכְּבִי! / דְּעִי כִּי נְעוּרִים כַּנְּעֹרֶת נִנְעָרוּ!
הֲלַעַד יְמֵי הַשַּׁחֲרוּת? קוּמִי צְאִי, / רְאִי מַלְאֲכֵי שֵׁיבָה בְּמוּסָר שְׁחָרוּ,
וְהִתְנַעֲרִי מִן הַזְּמָן, כַּצִּפֳּרִים / אֲשֶׁר מֵרְסִיסֵי לַיְלָה יִתְנַעֲרוּ.
דְּאִי כַדְּרוֹר לִמְצֹא דְרוֹר מִמַּעֲלֵךְ / וּמִתּוֹלְדוֹת יָמִים כְּיַמִּים יִסְעָרוּ.
הֱיִי אַחֲרֵי מַלְכֵּךְ מְרַדֶּפֶת, בְּסוֹד / נְשָׁמוֹת אֲשֶׁר אֶל טוּב ה' נָהֲרוּ!

זְמַן הַנַּעֲרוּת חָלַף

טדרוס אבולעאפיה

זְמַן הַנַּעֲרוּת חָלַף וְהָלַךְ – / וְלַעֲבֹד אֵל אֲנִי צוֹעֵק וְנִמְלַךְ
וְשָׁב כָּל בִּטְחוֹנִי עַל אֲדֹנָי / וְהוּטַל כָּל יְהָבִי בּוֹ וְהֶשְׁלֵךְ.
וּבַמֶּה, בֶּן אֱנוֹשׁ, יִגְאֶה לְבָבְךָ / בְּמַמְלָכָה שְׁפָלָה שֶׁבְּחֶדְלֶךָ?
הֲלֹא כָל הַיְצוּר עָפָר וְאֵפֶר - / וְאֵיךְ תִּגְאֶה עָלַי עָפָר בְּמָשְׁלֶךָ?
וּמֶמְשֶׁלֶת זְמַן אֶמְאַס, וְאֶתְאַב / מְצֹא מַסְלוּל לְעוֹלָם בָּא וּמַהְלֵךְ.
וְאָמַרְתִּי לְלֵץ, כִּי רָם לְבָבוֹ / לְמַעַן בַּזְּמַן מָשַׁל וּמָלַךְ:
"אֲנִי אֶמְלֹךְ בְּעוֹלַם הַנְּפָשׁוֹת - / וְעַל עוֹלָם מְלָכְלְךָ לֵךְ מְלֹךְ־לְךָ!"

זֶמֶר נוּגָה

רחל

בית 1

הֲתִשְׁמַע קוֹלִי, רְחוֹקִי שֶׁלִּי,
הֲתִשְׁמַע קוֹלִי, בַּאֲשֶׁר הִנָּךְ –
קוֹל קוֹרֵא בְּעֹז, קוֹל בּוֹכֶה בְּדָמִי
וּמֵעַל לַזְּמַן מְצַוֶּה בָּרָכָה?

בית 2

תֵּבֵל זוֹ רַבָּה וּדְרָכִים בָּהּ רָב.
נִפְגָּשׁוֹת לְדַקּ, נִפְרָדוֹת לָעַד.
מְבַקֵּשׁ אָדָם, אַךְ כּוֹשְׁלוֹת רַגְלָיו,
לֹא יוּכַל לִמְצֹא אֶת אֲשֶׁר אָבַד.

בית 3

אַחֲרוֹן יָמַי כְּבָר קָרוֹב אוּלַי,
כְּבָר קָרוֹב הַיּוֹם שֶׁל דִּמְעוֹת פְּרִידָה,
אֲחַכֶּה לְךָ עַד יִכְבּוּ חַיַּי,
כְּחַכּוֹת רָחֵל לְדוֹדָהּ.

יָמִים לְבָנִים

לאה גולדברג

בית 1

יָמִים לְבָנִים, אֲרֻכִּים כְּמוֹ בַּקִּיץ קַרְנֵי־הַחַמָּה.
שַׁלְוַת־בְּדִידוּת גְּדוֹלָה עַל מֶרְחַב הַנָּהָר.
חַלּוֹנוֹת פְּתוּחִים לְרֶוַח אֶל תְּכֵלֶת־דְּמָמָה.
גְּשָׁרִים יְשָׁרִים וּגְבוֹהִים בֵּין אֶתְמוֹל וּמָחָר.

בית 2

לְבָבִי הִתְרַגֵּל אֶל עַצְמוֹ וּמוֹנֶה בְּמִתְינוּת דְּפִיקוֹתָיו.
וּלְמֶתֶק הַקֶּצֶב הָרַךְ נִרְגַּע, מִתְפַּיֵּס, מְוַתֵּר,
כְּתִינוֹק מְזַמֵּר שִׁיר־עַרְשׂוֹ טֶרֶם סְגוֹר אֶת עֵינָיו,
עֵת הָאֵם הַלֵּאָה נִרְדָּמָה וּפָסְקָה מְזַמֵּר.

בית 3

כָּל־כָּךְ קַל לָשֵׂאת שְׁתִיקָתְכֶם, יָמִים לְבָנִים וְרֵיקִים!
הֵן עֵינַי לָמְדוּ לְחַיֵּךְ וְחָדְלוּ מִשָּׁכְבָר
לְזָרֵז עַל לוּחַ־שָׁעוֹן אֶת מֵרוֹץ הַדַּקִּים.
יְשָׁרִים וּגְבוֹהִים הַגְּשָׁרִים בֵּין אֶתְמוֹל וּמָחָר.

עוֹד חוֹזֵר הַנִּגּוּן

נתן אלתרמן

בית 1

עוֹד חוֹזֵר הַנִּגּוּן שֶׁזָּנַחְתָּ לַשָּׁוְא
וְהַדֶּרֶךְ עוֹדֶנָּה נִפְקַחַת לָאוֹרֶךְ
וְעָנָן בְּשָׂמָיו וְאֵילָן בִּגְשָׁמָיו
מְצַפִּים עוֹד לְךָ, עוֹבֵר־אוֹרַח.

בית 2

וְהָרוּחַ תָּקוּם וּבְטִיסַת נַדְנֵדוֹת
יַעַבְרוּ הַבְּרָקִים מֵעָלֶיךָ
וְכִבְשָׂה וְאַיֶּלֶת תִּהְיֶינָה עֵדוֹת
שֶׁלִּטַּפְתָּ אוֹתָן וְהוֹסַפְתָּ לֶכֶת

בית 3

– – שֶׁיָּדֶיךָ רֵיקוֹת וְעֵירְךָ רְחוֹקָה
וְלֹא פַּעַם סָגַדְתָּ אַפַּיִם
לְחֹרְשָׁה יֶרֶקָה וְאִשָּׁה בְּצָחוֹקָהּ
וְצַמֶּרֶת גְּשׁוּמַת עַפְעַפַּיִם.

לְהַשְׁאִיר

שלמה טנאי

לֹא לוֹמַר אֶת הַכֹּל;
גַּם הָעֵץ אוֹמֵר רַק גֶּזַע וְעָלִים
וּמַשְׁאִיר שָׂרָשִׁים בָּאֲפֵלָה.

לֹא לַעֲבֹר כָּל הַגְּבוּלוֹת;
גַּם אֱלֹהִים מְסַפֵּר רַק שֶׁמֶשׁ,
יֶרַח וְכוֹכָבִים
וּמַשְׁאִיר יְקוּמִים
מֵעֵבֶר לְמַכְאוֹבֵי-הַדַּעַת.

לֹא לְפָרֵשׁ אֶת הָאָדָם עַד תֹּם.

הַיְלָדִים

יהודה עמיחי

בית 1

הַיְלָדִים רָצִים יוֹם יוֹם בְּמִגְרָשׁ הַמִּשְׂחָקִים.
בִּתְנוּעוֹת רַגְלֵיהֶם הַקְּטַנּוֹת הֵם מְסוֹבְבִים
אֶת כַּדּוּר הָאֲדָמָה כְּמוֹ בְּקַרְקָס,
הֵם רוֹצִים לִהְיוֹת לוּלְיָנִים וְקוֹסְמִים.

בית 2

הַיְלָדִים מוֹדִים לָנוּ עֶרֶב עֶרֶב שֶׁהֵבֵאנוּ אוֹתָם
לָעוֹלָם. בְּנִימּוּס יָפֶה הֵם זוֹקְפִים אֶת עַצְמָם
בְּמִטּוֹתֵיהֶם וּבְזְרוֹעוֹת עָתִיד קְטַנּוֹת
הֵם נִתְלִים עַל עֹרֶף קָשֶׁה, גַּעְגּוּעֵי
הוֹרֵיהֶם הֵם צַעֲצוּעֵיהֶם.
אַחַר כָּךְ הֵם שׁוֹכְבִים עַל הַגַּב
כְּצַיָּרֵי תִּקְרוֹת בְּבָתֵּי־תְּפִלָּה
וּמְצַיְּרִים לָהֶם שָׁמַיִם יָפִים.

בית 3

אֲנִי פּוֹתֵחַ אֶת הַחַלּוֹן:
כָּל הֶחָלָל הַחִיצוֹן עוֹבֵר דֶּרֶךְ הַחֶדֶר
וַאֲנִי סוֹלֵחַ אָז לְהוֹרַי שֶׁעָשׂוּ אוֹתִי.
אֲנִי יוֹשֵׁב לְיַד הַיְלָדִים עַד שֶׁהֵם נִרְדָּמִים
וַאֲנִי אוֹמֵר שֶׁבַע פְּעָמִים
כְּמוֹ בִּתְפִלַּת הַנְּעִילָה בְּיוֹם כִּפּוּר:
"אֲנִי לֹא אֱלֹהִים",
שֶׁבַע פְּעָמִים,
אֲנִי לֹא אֱלֹהִים.

הַשַּׂחְיָנִים

אגי משעול

בית 1

זְקֵנוֹת מִן הַדִּיּוּר הַמּוּגָן
בָּאוֹת בְּדִיּוּק בְּעֶשֶׂר לִשְׂחוֹת.
לְאַט הֵן מַשְׁקִיעוֹת אֶת גּוּפָן בְּתוֹךְ הַמַּיִם
וְאָז הֵן צָפוֹת שָׁם עַל פְּנֵי מַסְלוּלֵי הַשְּׂחָיָה
וְרַק עֵינֵיהֶן נוֹצְצוֹת מִתַּחַת לְכוֹבָעֵי הַגּוּמִי הַוְרֻדִּים.

בית 2

מִפַּעַם לְפַעַם הֵן מִתְהַפְּכוֹת עַל גַּבָּן
וּמְפַרְפְּרוֹת כְּטוֹבְעוֹת בַּמּוּבָן הָרָחָב יוֹתֵר
וְאֶבְרֵיהֶן שֶׁהִתְמַזְּגוּ כְּבָר זֶה בָּזֶה
עַד שֶׁאֵין הֵם רְאוּיִים עוֹד לִשְׁמָם
מְבַצְבְּצִים פֹּה וָשָׁם מִן הָאַדְוָוֹת
כְּאִלּוּ וְתֵר שָׁם מִישֶׁהוּ עַל זוּטוֹת כְּגוֹן אֵלּוּ.

בית 3

אַךְ אָנוּ הַשַּׂחְיָנִים הָאֲמִתִּיִּים הַקּוֹרְעִים אֶת הַמַּיִם,
שֶׁגּוּפֵינוּ הַשְּׁחֻמִּים מַבְרִיקִים בַּשֶּׁמֶשׁ
וּשְׁרִירֵינוּ חוֹגְגִים אֶת הַתְּנוּעָה,
אָנוּ הַמְּגִיחִים מִמַּעֲמַקִּים
וּבְרֵאוֹת מְלֵאוֹת צוֹלְלִים שׁוּב לְתוֹכָם,
מִתְקַשִּׁים לְהִתְגַּבֵּר עַל הֲנָאָתֵנוּ הַכְּמוּסָה
לַחֲלֹף כְּחֵץ עַל פְּנֵיהֶן
וְכִלְאַחַר יָד שֶׁל חֵן לְהַתִּיז עֲלֵיהֶן
אֶת מְשׁוּבַת נְעוּרֵינוּ.

בית 4

וְאֵין בָּנוּ חֶמְלָה לְמִתְחַזִּים.
לְהֵפֶךְ:
בִּרְמָזִים גַּסִּים אָנוּ מְסַלְּקִים אוֹתָן לְמָקוֹמָן הָרָאוּי
שֶׁהוּא בְּשׁוּם אֹפֶן לֹא כָּאן בֵּינֵינוּ
הַשּׂוֹחִים
בְּלִי כָּל עִנְיָן לַחֲזוֹת דַּוְקָא עַכְשָׁו
בַּתַּכְלִית אֵלֶיהָ אָנוּ חוֹתְרִים.

בְּכָל לִבִּי אֱמֶת

יהודה הלוי

בְּכָל לִבִּי, אֱמֶת, וּבְכָל מְאֹדִי / אֲהַבְתִּיךְ, וּבִגְלוּיַי וְסוֹדִי.
שִׂמְךָ נֶגְדִּי — וְאֵיךְ אֵלֵךְ לְבַדִּי? / וְהוּא דוֹדִי — וְאֵיךְ אֵשֵׁב יְחִידִי?
וְהוּא נֵרִי — וְאֵיךְ יִדְעַךְ מְאוֹרִי? / וְאֵיךְ אָצְעַן? — וְהוּא מִשְׁעָן בְּיָדִי!
הֲקִלּוּנִי מְתִים, לֹא יָדְעוּ כִּי / קִלּוֹנִי עַל כְּבוֹד שִׂמְךָ כְּבוֹדִי.
מְקוֹר חַיַּי — אֲבָרֶכְךָ בְּחַיָּי, / וְזִמְרָתִי — אֲזַמֶּרְךָ בְּעוֹדִי!

שְׂחִי לָאֵל

שלמה אבן גבירול

שְׁחִי לָאֵל, יְחִידָה הַחֲכָמָה, / וְרוּצִי לַעֲבֹד אוֹתוֹ בְּאֵימָה.
לְעוֹלָמֵךְ פְּנִי לֵילֵךְ וְיוֹמֵךְ, / וְלָמָּה תִּרְדְּפִי הֶבֶל וְלָמָּה?
מְשׁוּלָה אַתְּ בְּחַיּוּתֵךְ לְאֵל חַי, / אֲשֶׁר נֶעְלָם כְּמוֹ אַתְּ נַעֲלָמָה.
הֲלֹא אִם יוֹצְרֵךְ טָהוֹר וְנָקִי — / דְּעִי כִּי כֵן טְהוֹרָה אַתְּ וְתַמָּה.
חֲסִין יִשָּׂא שְׂחָקִים עַל זְרוֹעוֹ — / כְּמוֹ תִּשְׂאִי גְוִיָּה נֶאֱלָמָה.
זְמִירוֹת קַדְמִי, נַפְשִׁי, לְצוּרֵךְ / אֲשֶׁר לֹא שָׂם דְּמוּתֵךְ בָּאֲדָמָה.
קְרֵבִי, בָּרֲכוּ תָּמִיד לְצוּרְכֶם / אֲשֶׁר לִשְׁמוֹ תְּהַלֵּל כֹּל נְשָׁמָה!

לְבַדִּי

חיים נחמן ביאליק

בית 1

כֻּלָּם נָשָׂא הָרוּחַ, כֻּלָּם סָחַף הָאוֹר,
שִׁירָה חֲדָשָׁה אֶת־בֹּקֶר חַיֵּיהֶם הִרְנִינָה;
וַאֲנִי, גּוֹזָל רַךְ, נִשְׁתַּכַּחְתִּי מִלֵּב
תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה.

בית 2

בָּדָד, בָּדָד נִשְׁאַרְתִּי, וְהַשְּׁכִינָה אַף־הִיא
כְּנַף יְמִינָהּ הַשְּׁבוּרָה עַל־רֹאשִׁי הִרְעִידָה.
יָדַע לִבִּי אֶת־לִבָּהּ: חָרוֹד חָרְדָה עָלַי,
עַל־בְּנָהּ, עַל־יְחִידָהּ.

בית 3

כְּבָר נִתְגָּרְשָׁה מִכָּל־הַזָּוִיּוֹת, רַק־עוֹד
פִּנַּת סֵתֶר שׁוֹמֵמָה וּקְטַנָּה נִשְׁאָרָה —
בֵּית־הַמִּדְרָשׁ — וַתִּתְכַּס בַּצֵּל, וָאֶהִי
עִמָּהּ יַחַד בַּצָּרָה.

בית 4

וּכְשֶׁכָּלָה לְבָבִי לַחֲלוֹן, לָאוֹר,
וּכְשֶׁצַּר־לִי הַמָּקוֹם מִתַּחַת לִכְנָפָהּ —
כָּבְשָׁה רֹאשָׁהּ בִּכְתֵפִי, וְדִמְעָתָהּ עַל־דַּף
גְּמָרְתִּי נָטָפָה.

בית 5

חֶרֶשׁ בָּכְתָה עָלַי וַתִּתְרַפֵּק עָלָי,
וּכְמוֹ שָׂכָה בִּכְנָפָהּ הַשְּׁבוּרָה בַּעֲדִי:
"כֻּלָּם נָשָׂא הָרוּחַ, כֻּלָּם פָּרְחוּ לָהֶם,
וְאוֹתֵר לְבַדִּי, לְבַדִּי..."

בית 6

וּכְעֵין סִיּוּם שֶׁל־קִינָה עַתִּיקָה מְאֹד,
וּכְעֵין תְּפִלָּה, בַּקָּשָׁה וַחֲרָדָה כְּאַחַת,
שָׁמְעָה אָזְנִי בַּבְּכִיָּה הַחֲרִישִׁית הַהִיא
וּבַדְּמָעָה הַהִיא הָרוֹתַחַת —

יַם הַדְּמָמָה פּוֹלֵט סוֹדוֹת

חיים נחמן ביאליק

בית 1

יַם הַדְּמָמָה פּוֹלֵט סוֹדוֹת,
וְכָל־הָעוֹלָם כֻּלּוֹ שׁוֹתֵק;
וּמֵאֲחֲרֵי הָרֵחַיִם
שְׁאוֹן הַנַּחַל אֵינוֹ פוֹסֵק.

בית 2

שְׁחוֹר הַלַּיְלָה הוֹלֵךְ כּוֹבֵשׁ,
מַרְכִּיב צֵל עַל־צֵל וְכוֹפֵל;
דּוּמָם אֶל־יַם הַמַּחֲשַׁכִּים
כּוֹכָב אַחַר כּוֹכָב נוֹפֵל.

בית 3

וּבְהִשְׁתַּתֵּק כָּל־הָעוֹלָם,
אַרְגִּישׁ: לִבִּי עֵר וּמְדַבֵּר;
אַרְגִּישׁ: מַעְיָן טָהוֹר אֶחָד
הוֹמֶה אַט שָׁם וּמִתְגַּבֵּר.

בית 4

אוֹמֵר לִבִּי לִי בַּחֲשָׁאי:
"בְּנִי! חֲלוֹמוֹתֶיךָ בָּאוּ;
נָפַל כּוֹכָב מֵרָקִיעַ —
הַאֲמִינָה — לֹא שֶׁלְּךָ הוּא.

בית 5

עוֹד שֶׁלְּךָ קָבוּעַ אֵיתָן
וּבְמִשְׁבַּצְתּוֹ יִזְרַח שָׁמָּה;
שָׂא עֵינֶיךָ — הִנֵּה שָׁם הוּא
קוֹרֵץ, רוֹמֵז לְךָ נָחָמָה."

בית 6

וּבְהִשְׁתַּתֵּק כָּל־הָעוֹלָם
אֵשֵׁב אַבִּיט אֶל־כּוֹכָבִי;
לִי אֵין עוֹלָם אֶלָּא אֶחָד —
הוּא הָעוֹלָם שֶׁבִּלְבָבִי.

[עָטוּר מִצְחֵךְ]

אברהם חלפי

בית 1

עָטוּר מִצְחֵךְ זָהָב שָׁחוֹר.
(אֵינֶנִּי זוֹכֵר אִם כָּתְבוּ כָּךְ בְּשִׁיר).
מִצְחֵךְ מִתְחָרֵז עִם עֵינַיִם וְאוֹר.
(אֵינֶנִּי זוֹכֵר אִם חָרְזוּ כָּךְ בְּשִׁיר).
אַךְ לְמִי שֶׁתִּהְיִי -
חַיָּיו מְלֵאֵי שִׁיר.

בית 2

חֲלוּקֵךְ הַוָּרֹד צַמְרִירִי וָרַךְ.
אַתְּ בּוֹ מִתְעַטֶּפֶת תָּמִיד לְעֵת לַיִל.
לֹא הָיִיתִי רוֹצֶה לִהְיוֹת לָךְ אָח,
לֹא נָזִיר מִתְפַּלֵּל לִדְמוּתוֹ שֶׁל מַלְאָךְ
וְרוֹאֶה חֲלוֹמוֹת עֲגוּמִים שֶׁל קְדֻשָּׁה -
וּלְמוּלוֹ אַתְּ, אִשָּׁה.

בית 3

אַתְּ אוֹהֶבֶת לִהְיוֹת עֲצוּבָה וְשׁוֹתֶקֶת,
לְהַקְשִׁיב לְסִפּוּר עַל קָרוֹב, עַל רָחוֹק.
וַאֲנִי שֶׁלֹּא פַּעַם אַבִּיט בָּךְ בְּשֶׁקֶט,
אֵין קוֹל וּדְבָרִים,
שׁוֹכֵחַ הַכֹּל עַל אוֹדוֹת אֲחֵרִים.

בית 4

שׁוֹכֶנֶת נַפְשִׁי בֵּין כָּתְלֵי בֵּיתֵךְ.
וּשְׁבוּיָה בֵּין כְּתָלַיִךְ מִמֶּנִּי נִפְרֶדֶת
עֵת אֲנִי בְּגוּפִי נִפְרָד מִמֵּךְ.

בית 5

פָּרוּשׂ חֲלוֹמִי כְּמַרְבָּד לְרַגְלַיִךְ.
צַעֲדִי, אֲהוּבָה, עַל פְּרָחָיו פְּסִיעוֹתַיִךְ.
לִבְשִׁי חֲלוּקֵךְ הַוָּרֹד לְעֵת לַיִל.
עוֹד מְעַט וְאָבֹא אֵלַיִךְ.

בית 6

וּמִצְחֵךְ
הֶעָטוּר זָהָב שָׁחוֹר
יִקָּרֵב אֶל שְׂפָתַי כְּחָרוּז אֶל שִׁיר.
אָז אֶלְחַשׁ בְּאָזְנַיִךְ עַד בֹּקֶר,
עַד אוֹר,
כְּשִׁכּוֹר:
עָטוּר מִצְחֵךְ זָהָב שָׁחוֹר.

מְאַהֵב חָדָשׁ

דן פגיס

בית 1

אַתְּ אוֹסֶפֶת אוֹתִי, זְהוּב כְּמַעַט עָזוּב,
וּמְשַׁפְשֶׁפֶת אוֹתִי בֵּין אֲגוּדָל וְאֶצְבַּע:
אֲנִי מִשְׁתַּדֵּל לִהְיוֹת חָדָשׁ, אֲפִלּוּ קְצָת לְהַבְרִיק.

בית 2

אַתְּ בּוֹחֶנֶת אֶת עֶרְכִּי הַנָּקוּב,
מִתְבּוֹנֶנֶת בַּפַּרְצוּף שֶׁנִּטְבַּע בִּי:
אֲנִי מִתְגַּדֵּל, כְּמַעַט קֵיסָר שֶׁל מַמָּשׁ.

בית 3

לֹא דַי. אַתְּ מַרְכִּינָה אֵלַי אֹזֶן דּוֹאֶגֶת,
מַקְשִׁיבָה לִי: אֲנִי מַשְׁמִיעַ לָךְ
אֶת צִלְצוּלִי הַזַּךְ בְּיוֹתֵר, כְּמַעַט לְלֹא סִיג.

בית 4

לִבְסוֹף, כְּחַלְפָנִית לְמוּדַת נִסָּיוֹן,
אַתְּ נוֹשֶׁכֶת אוֹתִי: אוּלַי יִתְעַקֵּם
הַזָּהוּב הַמְּזֻיָּף הַזֶּה.

בית 5

אֲנִי קָשֶׁה, עוֹמֵד בַּנִּסָּיוֹן: אָמְנָם לֹא זָהָב,
אֲבָל נָתָךְ הָגוּן. עַכְשָׁו תּוּכְלִי
בְּלֵב בּוֹטֵחַ לְבַזְּבֵז אוֹתִי.

בְּכָל זֹאת אֲנִי עוֹלָה

מאיה אנג'לו · תרגמו מאנגלית: מכבית מלכין ויואב ורדי

בית 1

אַתֶּם יְכוֹלִים לְשַׁכְתֵּב אֶת הַהִיסְטוֹרְיָה שֶׁלִּי
עִם הַשִּׁקָּרִים הַמְעֻוָּתִים הָאֵלֶּה,
אַתֶּם יְכוֹלִים לִרְמֹס אוֹתִי בַּלִּכְלוּךְ הַזֶּה
אַךְ אֲנִי כְּאָבָק, בְּכָל זֹאת אֶעֱלֶה.

בית 2

הַאִם הַחֻצְפָּה שֶׁלִּי מַרְגִּיזָה אֶתְכֶם?
לָמָּה אַתֶּם נִתְקָפִים דִּכָּאוֹן?
שֶׁאֲנִי מִתְהַלֶּכֶת כְּאִלּוּ בְּאֵרוֹת נֵפְט
נִשְׁאָבִים אֶצְלִי בַּסָּלוֹן.

בית 3

בְּדִיּוּק כִּירֵחִים וְכִשְׁמָשׁוֹת,
וּכְמוֹ הַוַּדָּאוּת שֶׁל גֵּאוּת וָשֶׁפֶל,
בְּדִיּוּק כְּמוֹ תְּקוָוֹת לַגַּבָּה נִשָּׂאוֹת,
אֲנִי בְּכָל זֹאת אֶעֱלֶה.

בית 4

הַאִם רְצִיתֶם לִרְאוֹת אוֹתִי נִשְׁבֶּרֶת?
בְּרֹאשׁ מֻרְכָּן וְעֵינַיִם מֻשְׁפָּלוֹת
כְּתֵפַיִם נוֹפְלוֹת מַטָּה כְּמוֹ דְּמָעוֹת,
חֲלוּשָׁה מִבְּכִיּוֹתַי הָאֻמְלָלוֹת?

בית 5

הַאִם הַיְהִירוּת שֶׁלִּי מַעֲלִיבָה אֶתְכֶם?
אַל תִּקְחוּ אֶת זֶה כָּל כָּךְ רָצִינִי
שֶׁאֲנִי צוֹחֶקֶת כְּאִלּוּ כּוֹרִים
זָהָב בֶּחָצֵר שֶׁלִּי.

בית 6

אַתֶּם יְכוֹלִים לִירוֹת בִּי בַּמִּלִּים שֶׁלָּכֶם,
אַתֶּם יְכוֹלִים לְחַסֵּל אוֹתִי בְּעֵינַיִם שֶׁלָּכֶם,
אַתֶּם יְכוֹלִים לַהֲרֹג אוֹתִי בַּשִּׂנְאָה שֶׁלָּכֶם,
אַךְ אֲנִי כַּאֲוִיר, בְּכָל זֹאת אֶעֱלֶה.

בית 7

הַאִם הַחוּשָׁנִיוּת שֶׁלִּי אֶתְכֶם מְעַצְבֶּנֶת?
הַאִם זֶה גּוֹרֵם לְהִתְרַגְּשׁוּת
שֶׁאֲנִי רוֹקֶדֶת כְּאִלּוּ יַהֲלוֹמִים יֵשׁ לִי
בַּמָּקוֹם בּוֹ הַיְרֵכַיִם נִפְגָּשׁוֹת?

בית 8

מִתּוֹךְ הַבְּקָתוֹת שֶׁל הַהִיסְטוֹרְיָה הָעֲלוּבָה
אֲנִי עוֹלָה
מִתּוֹךְ עָבָר הַמֻּשְׁרָשׁ בִּדְאָבָה
אֲנִי עוֹלָה
אֲנִי אוֹקְיָנוֹס שָׂחֹר, שׁוֹצֵף וְרָחָב,
נוֹבַעַת וּמִתְגַּבַּעַת אֲנִי מַפְלִיגָה בְּגַלָּיו.

בית 9

אֲנִי מַשְׁאִירָה מֵאָחוֹר לֵילוֹת שֶׁל פַּחַד וְטֶרוֹר
אֲנִי עוֹלָה
אֶל שַׁחַר שֶׁהוּא נִפְלָא וְרַב אוֹר
אֲנִי עוֹלָה
נוֹשֵׂאת מַתָּנוֹת שֶׁנָּתְנוּ לִי הָאָבוֹת,
אֲנִי הַחֲלוֹם שֶׁל הָעֶבֶד וְהַתִּקְווֹת.
אֲנִי עוֹלָה
אֲנִי עוֹלָה
אֲנִי עוֹלָה.

שׁוּב אֲבָרֵךְ אֶת הַשֶּׁמֶשׁ לְשָׁלוֹם

פרוע' פרוחזאד · תרגמה מפרסית: סיון בלסלב

שׁוּב אֲבָרֵךְ אֶת הַשֶּׁמֶשׁ לְשָׁלוֹם
אֶת הַפֶּלֶג שֶׁזָּרַם בִּי
אֶת הָעֲנָנִים שֶׁהָיוּ מַחְשְׁבוֹתַי הָאֲרֻכּוֹת
אֶת צְמִיחָתָן הַמַּכְאִיבָה שֶׁל צַפְצָפוֹת הַגָּן שֶׁיָּחַד עִמִּי
עָבְרוּ אֶת הָעוֹנוֹת הַיְבֵשׁוֹת
אֶת לַהֲקוֹת הָעוֹרְבִים
שֶׁהֵבִיאוּ לִי בְּמַתָּנָה
נִיחוֹחַ שָׂדוֹת לֵילִיִּים
אֶת אִמִּי שֶׁחָיְתָה בַּמַּרְאָה
וְהָיְתָה דְּמוּת זִקְנָתִי
וְאֶת הָאֲדָמָה שֶׁתַּאֲוַת הַחֲזָרָה שֶׁלִּי טָמְנָה בְּבִטְנָהּ הַבּוֹעֶרֶת
זְרָעִים יְרֻקִּים — שׁוּב אֲבָרֵךְ לְשָׁלוֹם

אֲנִי בָּאָה, אֲנִי בָּאָה, אֲנִי בָּאָה
עִם שְׁעָרִי: הֶמְשֵׁךְ הָרֵיחוֹת הַתַּת־קַרְקָעִיִּים
עִם עֵינַי: חֲוָיוֹת עֲלָטָה דְּחוּסוֹת
עִם הַשִּׂיחִים שֶׁקִּטַּפְתִּי מֵהַחֹרֶשׁ שֶׁמֵּעֵבֶר לַקִּיר
אֲנִי בָּאָה, אֲנִי בָּאָה, אֲנִי בָּאָה
וְהַסַּף מִתְמַלֵּא אַהֲבָה
וַאֲנִי עַל הַסַּף, אֶת הָאוֹהֲבִים
וְיַלְדָּה שֶׁעוֹדֶנָּה שָׁם,
נִצֶּבֶת עַל הַסַּף הַמָּלֵא אַהֲבָה, אֲבָרֵךְ לְשָׁלוֹם

אֲנִי מִסְתַּכֶּלֶת
רחל חלפי

אֲנִי מִסְתַּכֶּלֶת בָּאִישׁ מִמּוּל
אֲנִי מִסְתַּכֶּלֶת בָּאִשָּׁה מִמּוּל
כַּמָּה כָּמוֹנִי
כַּמָּה קְרוֹבִים לִי
הַיְדַיִם הָרַגְלַיִם הָעֵינַיִם הַשֵּׂעָר
הָאִמְלָלוּת הָאֱנוֹשִׁית
מְעַט זֵיקֵי תִּקְוָה נִדְלָקִים
בְּתוֹךְ הַחֲשֵׁכָה שֶׁבַּגּוּשׁ הַמְהַלֵּךְ הַזֶּה

כַּמָּה כָּמוֹנִי
כַּמָּה מֻכָּר
וּבְכָל זֹאת
חַי זָר

* רחל חלפי – משוררת ישראלית, זכתה בפרס ראש הממשלה ובפרס ביאליק על מכלול יצירתה ועל ספרה מקלעת השמש ובפרס אקו"ם על שם דליה רביקוביץ' (2015). מספריה: נפילה חופשית (1975), קרקס (2019). השיר "אני מסתכלת" לקוח מספרה מקלעת השמש – מבחר 1975–1999 (2002).

כל הבגרויות בספרות עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/literature